

**АКТУАЛЬНІ
ПРОБЛЕМИ
ПРАКТИЧНОЇ
ПСИХОЛОГІЇ**

Збірник наукових праць

Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

17 травня 2024 р., м. Одеса

**MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
STATE INSTITUTION "SOUTH UKRAINIAN NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY
NAMED AFTER K.D. USHYNsky"**

*(Department of General and Differential Psychology,
Department of Psychiatry, Medical and Special Psychology,
Department of Theory and Methods of Practical Psychology)*

MOLDOVA STATE UNIVERSITY

(Department of Psychology)

UNIVERSITY OF THE NATIONAL EDUCATION COMMISSION, KRAKOW

(Institute of Psychology)

VILNIUS UNIVERSITY

(Institute of Psychology)

JOHNS HOPKINS UNIVERSITY

(Department of Psychology & Brain Sciences)

ODESA NATIONAL ECONOMIC UNIVERSITY

(Department of Language and Psychological and Pedagogical Training)

KHARKIV NATIONAL PEDAGOGICAL

UNIVERSITY NAMED AFTER H. S. SKOVORODA

(Department of Psychology)

CLASSICAL PRIVATE UNIVERSITY

(Department of Practical Psychology)

VASYL' STUS DONETSK NATIONAL UNIVERSITY

(Department of Psychology)

ODESA ASSOCIATION OF PSYCHOLOGISTS

**ACTUAL PROBLEMS
OF PRACTICAL PSYCHOLOGY**

Collection of scientific works

International Scientific and Practical Internet Conference

May 17, 2024

Odessa – 2024

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»**

*(кафедра загальної та диференціальної психології,
кафедра психіатрії, медичної та спеціальної психології,
кафедра теорії та методики практичної психології)*

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МОЛДОВИ

(кафедра психології)

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ КОМІСІЇ НАРОДНОЇ ОСВІТИ В КРАКОВІ

(Інститут психології)

ВІЛЬНЮСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(Інститут психології)

УНІВЕРСИТЕТ ДЖОНСА ГОПКІНСА

(кафедра психології та досліджень про мозок)

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(кафедра мовної та психолого-педагогічної підготовки)

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ

(кафедра психології)

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(кафедра практичної психології)

ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

(кафедра психології)

ОДЕСЬКЕ ТОВАРИСТВО ПСИХОЛОГІВ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Збірник наукових праць

Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

17 травня 2024 року

Одеса – 2024

**ПСИХОЛОГІЧНІ ВИКЛИКИ МОТИВАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ
СТУДЕНТІВ У ПЕРІОД ВОЄННОГО НАПРУЖЕННЯ**

Стеблина А.О., Дідух М.Л.283

ПСИХОЛОГІЧНА АДАПТАЦІЯ ШКОЛЯРІВ ДО НАВЧАННЯ

Плавкова Л.С.285

ПРОЯВ ТРИВОЖНОСТІ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА САМООЦІНКУ У МОЛОДІ

Чекан М.О.289

**ЗНАЧЕННЯ ВПЛИВУ БАТЬКІВ ТА ВЧИТЕЛІВ НА САМООЦІНКУ
ПІДЛІТКІВ**

Урбанович А. П.292

ДИТЯЧИЙ СТРАХ ЯК ОСОБЛИВИЙ ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН

Іванькова А. Г., Денисенко А.О.294

**УСПІШНІСТЬ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ ТА ЇЇ ПСИХОЛОГІЧНІ
ДЕТЕРМІНАНТИ**

Бондар К.В., Денисенко А.О.297

**ПРОЯВ КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЙ МІЖ ДІТЬМИ ТА БАТЬКАМИ ТА
УМОВИ ЇХ ПРОФІЛАКТИКИ**

Павутницька А. С.301

**ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО КЛІМАТУ В СІМ'Ї ТА ЙОГО
ВПЛИВ НА ЕМОЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ**

Кускова О. В., Чебикін О.Я.304

**ВЗАЄМОЗ'ЯЗОК ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ З УСПІШНІСТЮ В
НАВЧАННІ**

Бєбіна О.М.309

**ПРОЯВИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ В МІЖОСОБИСТІСНИХ
ВІДНОСИНАХ В ОНЛАЙН-СЕРЕДОВИЩІ ПІДЛІТКІВ**

Солод Є.Є.317

Секція V.

**ОСНОВНІ НАПРЯМКИ У РОБОТІ ПСИХОЛОГА-КОНСУЛЬТАНТА У
СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ**

**ПСИХОЛОГІЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ФОРМУВАННЯ
СТРЕСОСТІЙКОСТІ ПІДЛІТКІВ В УМОВАХ ВІЙНИ**

Скалецька Є., О., Карпич І. А.321

**ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВПРОВАДЖЕННЯ ПОЗИТИВНОЇ
ПСИХОТЕРАПІЇ У ПАЦІЄНТІВ З ПСИХОСОМАТИЧНИМИ
ЗАХВОРЮВАННЯМИ**

Гапатин С.В., Чугуєва І. Є.323

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА СІМ'ЯМ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Овощнікова М., Бабаян Ю.О.325

ПСИХОЛОГІЧНІ ВИКЛИКИ МОТИВАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПЕРІОД ВОЄННОГО НАПРУЖЕННЯ

Стеблина А.О., Дідух М.Л.

*Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(м. Одеса, Україна)*

Ситуація воєнного конфлікту може поглибити психологічні виклики, які студенти зустрічають у своєму навчанні. Такі умови часто супроводжуються стресом, тривогою, небезпекою та невизначеністю, що може вплинути на їхню мотивацію та академічну продуктивність. Ось деякі з психологічних проблем, які можуть виникнути в таких обставинах:

- стрес і тривога: Студенти, які перебувають у зоні військового конфлікту, можуть постійно відчувати стрес та тривогу через загрозу для свого життя та безпеки. Це може ускладнити їхню здатність зосередитися на навчанні та виконанні академічних завдань;

- психологічна травма: Студенти можуть стикнутися з насильством, травмами або втратами близьких під час військових дій. Ці події можуть викликати почуття відчуження, депресії та втрати інтересу до навчання;

- нестабільні умови: Умови воєнного конфлікту можуть призвести до нестабільності в навчальному середовищі. Переміщення військ, евакуація та інші фактори можуть порушити звичну рутину студентів та заважати їхньому навчанню;

- втрата мети та перспективи: Студенти можуть втратити мотивацію та навчальні цілі через військові події. Вони можуть вважати, що навчання втрачає значення або не сприяє їхній майбутній кар'єрі через небезпеку та невизначеність ситуації.

У сучасній психології, мотивацію розглядають як стимул, що має важливий вплив на активність особистості, зокрема на її бажання досягнення.

Особистісна мотивація має глибоке значення та визначається сукупністю символів, які спонукають особистість до дії та вказують на процес формування мотивації. Мотиви визначають напрямок та активність особистості, що впливає на її поведінку. Вони є драйвером для різноманітних людських дій. Успішне навчання та володіння професійними навичками вимагає наявності спрямованості мотивації.

Сучасні наукові дослідження розглядають мотивацію як складний та багаторівневий компонент життєдіяльності людини. За словами А. Волянюка, мотиваційна система особистості має складну структуру, що включає в себе автоматично усвідомлені установки, актуальні бажання та ідеальну сферу. Ця ідеальна сфера представляє собою широкий простір, де поточні турботи повсякденного життя можуть втрачати свою актуальність, але залишаються важливими для підтримки смислової перспективи у подальшому розвитку мотивації.

Мотивація є складною, неоднорідною та багаторівневою складовою особистості, оскільки складається із системи мотивів. Аби краще зрозуміти сутність терміну "мотивація", варто звернутися до досліджень провідних вчених

у цій галузі. Наприклад, А. Маслоу, засновник гуманістичної психології, вважав, що всі дії людини базуються на незадоволених потребах. Він ієрархічно класифікував людські потреби за їхньою важливістю та необхідністю. Високі потреби можуть бути активовані лише після задоволення низькорівневих потреб. Ця теорія стала важливим внеском у розуміння мотивації (Л. Хьєлл, Д. Зіглер) [1].

У вітчизняній психологічній літературі існують різноманітні тлумачення мотивації, які часто узгоджуються між собою. Сергій Рубінштейн, український психолог, визначає мотивацію як «суб'єктивне визначення людиною свого вчинку через світ або душу, що реалізує свої рішення, опосередковане процесом відображення». Дослідники розглядають мотивацію з точки зору впливу об'єкта, що спонукає поведінку індивіда. Подібне розуміння зустрічається і в роботах інших провідних психологів. Наприклад, Віктор Мясіщев вважає, що «особистість найкраще проявляється у тому, що стає більш значущим для людини, в тому, до чого вона прагне. Особистість найяскравіше проявляється у ключових моментах, особливо під час вирішення важливих завдань».

За думкою Володимира Асєєва, існує інше розуміння мотивації: «в основі мотивації криється діалектичне протиріччя між об'єктивно та суб'єктивно важливим для індивіда та його готовністю діяти однаково». Він розглядає мотивацію в цілому як детермінацію поведінки. «Мотивація включає в себе всі види спонукань: мотиви, потреби, інтереси, бажання, цілі, імпульси, установки або схильності» [2].

Значущими є інші аспекти особистості, що визначають її спрямованість. Гаррі Олпорт, американський психолог, відзначав, що «інтереси, бажання, фобії, установки, схильності, хобі, цінності та уподобання – усі ці аспекти, а також мотиви. Неправильно стверджувати, що всі мотиви є аспектами. Деякі аспекти мають мотиваційне значення, а інші - більш інструментальне».

Відмінністю мотивації є відносини зі спонуканням. Мотивація виступає як складний механізм взаємодії особистості з зовнішніми та внутрішніми факторами, що визначає появу, напрямок і спосіб виконання конкретної діяльності. Мотиви сприяють збалансованому з'єднанню цілей діяльності з методами їх досягнення, роблячи поведінку цілеспрямованою та обдуманною. Мотивація - ширший термін. Мотивація - це психологічний контекст, в якому формуються процеси, що стимулюють поведінку взагалі. Через мотиви та емоції виявляється та формується психологічний аспект конкретної поведінки або діяльності [3].

У своєму емпіричному дослідженні Ніна Демиденко виявила такі результати щодо типів мотивації особистості: особливості ієрархії потреб особистості відображаються в профілі потреб; профіль потреб відображає певний тип мотивації; тип мотивації відображає актуальний стан мотивації особистості та її потребової сфери в цілому. Тому дослідники тлумачать мотивацію в термінах профілю потреб особистості. Мотивація грає важливу роль у стимулюванні поведінки особистості. Мотив, згідно змістом, наповнює сутність мотивації.

Дослідження мотивації та стимулювання у структурі особистості та діяльності людини можна узагальнити наступним чином:

1. У сучасній психології мотивація розглядається як фактор, що має глибокі зв'язки з іншими аспектами особистості, особливо з потребою. Індивідуальні мотиви визначаються широким спектром символів, які стимулюють активність особистості та вказують на процес формування мотивації. Таким чином, мотиви визначають спрямованість та активність особистості, є ключовим фактором у людській діяльності.

2. Формування мотивації особистості залежить від різноманітних чинників, включаючи внутрішні та зовнішні, біологічні та соціальні, типи діяльності, ієрархію потреб, адекватність умов, суспільну значущість, а також рівень психічного здоров'я.

Щодо психологічних проблем мотивації, можна вжити наступні заходи:

- створення безпечного навчального середовища, що включає психологічну підтримку та консультивання, для допомоги студентам у керуванні стресом та тривогою;
- розвиток резилієнтності студентів через тренування стресостійкості та психотерапевтичну підтримку;
- формування групової підтримки через створення спільнот та форумів для обміну досвідом та підтримки один одного;
- адаптація навчального процесу, включаючи гнучкість у графіку занять та дистанційне навчання, для врахування особливостей воєнних умов та потреб студентів [4].

Література

1. Бадюк І. Мотивація як чинник професійного зростання вчителя. *Директор школи. Шкільний світ*. 2019. № 2. С. 51–55.
2. Микитюк С. Особливості та умови формування мотивів навчання у студентів. *Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика* : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 10 квіт. 2018 р. ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, Жешув. ун-т, Пед. ун-т Чендус. ун-ту ; [редкол.: О. А. Андрущенко та ін.]. Харків : ХНПУ, 2018. С. 278–281.
3. Прохоренко Л. Суб'єктно-когнітивна концепція саморегуляції навчання школярів із затримкою психічного розвитку Особлива дитина: навчання і виховання. 2018. № 4. С. 32–39.
4. Практикум з психології : навчальний посібник / укл. : Г. М. Дубчак, Н. Г. Рудюк. Чернівці : Рута, 2006. 360 с.

ПСИХОЛОГІЧНА АДАПТАЦІЯ ШКОЛЯРІВ ДО НАВЧАННЯ

Плавкова Л.С.

*Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(м. Одеса, Україна)*

У межах основних наукових шкіл, таких як інтеракціонізм, біхевіоризм, необіхевіоризм, соціально-когнітивна теорія, психоаналітична теорія, екзистенційна теорія, феноменологічна теорія, теорія мультимодального консультивання, теорія когнітивного дисонансу та інші, концепція адаптації